

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Симона Петлюри, 16/108, м. Київ, 01032, тел. (044) 235-95-51, e-mail: inbox@ko.arbitr.gov.ua

22.07.2020 № _____

На № 27260/0/9-20 від 08.07.2020,

№ 05.1-09/69/20 від 15.07.2020

**Голові Вищої ради правосуддя
Овсієнку А.А.**

вул. Студентська, 12-а, м. Київ, 04050

hcj@hcj.gov.ua

e-zapyt@hcj.gov.ua

**Голові Північного апеляційного
господарського суду**

Хрипуну О.О.

вул. Шолуденка, 1-А, м. Київ, 04116

inbox@anec.court.gov.ua

Відповідно до Ваших листів від 08.07.2020 № 27260/0/9-20 та від 15.07.2020 № 05.1-09/69/20 Господарський суд Київської області розглянувши проект «Антикорупційної стратегії на 2020-2024 роки» та ознайомившись з попередньою позицією Вищої ради правосуддя, викладеною у рішенні від 10.07.2020 № 2098/0/15-20, повністю підтримує правову позицію Вищої ради правосуддя щодо неприпустимості затвердження Антикорупційної стратегії (далі - Стратегія) в запропонованій НАЗК редакції.

Визначені в зазначеній Стратегії деякі заходи суперечать Конституції України, діючим законам та рекомендаціям міжнародних експертів, наданих Україні.

Крім того, в Стратегії при плануванні очікуваних результатів не врахована антикорупційна політика визначена чинним законодавством.

А саме, розділом II «Підвищення ефективності запобігання корупції» п. 2.4. «Здійснення заходів фінансового контролю» п.п. 2.4.1 серед очікуваних стратегічних результатів зазначено про розширення кола суб'єктів декларування, у той час, як Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей фінансового контролю окремих категорій посадових осіб» від 23.03.2017 № 1975-VIII внесено зміни до ст.3 Закону України «Про запобігання корупції» щодо суб'єктів декларування та визначено обов'язок посадових осіб суб'єктів господарювання, у статутному капіталі яких державна частка перевищує 50%, подавати декларації, що свідчить про відсутність детального аналізу реалізації засад антикорупційної політики попередніх років.

Таким чином, Стратегія відображає недостовірну інформацію про проблематику антикорупційної політики у судовій системі, оскільки наголошує на необізнаність у реальному становищі антикорупційної політики та результатах попередніх реформ, у тому числі судової.

Також, звертаємо увагу на розділ III «Запобігання корупції у пріоритетних сферах» п.3.1 «Справедливий суд» щодо створення «тимчасової незалежної Комісії з питань доброчесності» для запровадження перевірки членів ВРП на предмет відповідності вимогам доброчесності та професійної етики.

На нашу думку, це є створення ще одного органу, який з огляду на його повноваження не має конституційної основи, оскільки законодавче закріплення у ст. 28-1 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» № 193-IX комісії з аналогічними повноваженнями рішенням Конституційного Суду України від 11.03.2020 № 4-р/2020 було визнано неконституційним.

Крім того, малоефективна діяльність таких антикорупційних інстанцій як НАЗК, НАБУ, САП, ДБР, АРМА (Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів), а також Прокуратури України і Національної поліції України, які також наділені повноваженнями щодо запобігання та виявлення окремих видів корупційних правопорушень, не виправдовує створення ще однієї інституції – Комісії з питань доброчесності.

- Проведення оцінювання доброчесності та професійної етики як конституційних вимог до суддів ВККС України спільно з Громадською радою міжнародних експертів і Громадською радою доброчесності із застосуванням стандарту доказування «обґрунтований сумнів у доброчесності».

Відповідно до статті 127 Конституції України доброчесність судді є однією з конституційних вимог при призначенні на посаду, а тому апіорі діючі судді відповідають даній конституційній вимозі. Закріплення у Антикорупційній стратегії презумпції недоброчесності осіб, що входять до складу державних органів є неприпустимим.

- Недовіри до органів судової влади (судів та органів суддівського врядування - ВРП, ВККС України) - вказані доводи не підтверджуються будь-якими реальними дослідженнями серед професійної спільноти чи широкого кола споживачів судових послуг. Слід зазначити, що твердження про недовіру ВККС України є безпідставним, оскільки остання припинила свою роботу.

- Закріплення у проекті Стратегії позиції щодо непрозорості діяльності судді та членів органів суддівського врядування є також неприйнятним, оскільки чинним антикорупційним законодавством визначено достатньо механізмів перевірки та контролю суддів, членів ВРП, ВККС України та РСУ, а також працівників суду.

Кандидати в судді та члени органів суддівського врядування та самоврядування проходять спеціальну перевірку, судді та члени органів системи правосуддя подають 4 типи декларацій: щорічна, щодо зміни майнового стану, доброчесності судді та родинних зв'язків судді, які є відкритими для загального доступу.

- Посилення інституційної спроможності ГРД та запровадження додаткових підстав для перегляду рішень попереднього складу ВККС України про відповідність судді займаний посаді за наявності негативного висновку ГРД, окремої думки члена комісії або проведення оцінювання без участі ГРД.

При визначенні такої мети не проаналізовано ефективність попередньої діяльності такої інституції у напрямку антикорупційної політики.

Також, не враховано, що у Фінальному Звіті РЄ про результати моніторингу діяльності ГРД (2017) експертами Проекту Ради Європи «Підтримка впровадженню судової реформи в Україні», вказано, що усі рішення судової ради про призначення, просування по службі, оцінку, дисциплінарну відповідальність та будь-які інші рішення, що стосуються кар'єри суддів, повинні бути обґрунтованими (п. 92 Висновку КРЕС №10 (2007) про судову раду на службі суспільству). Однак через вказані у Звіті недоліки щодо нерелевантності інформації, оцінювання судових рішень та різних підходів до конкретних фактів можна дійти висновку, що окремі затверджені ГРД висновки були необґрунтованими або частково необґрунтованими, так із 146 опублікованих висновків ГРД у подальшому було скасовано 12 висновків (більше 8%).

Отже, участь ГРД у попередній судовій реформі не призвела до очікуваних результатів, на що зверталася увага міжнародними експертами.

Крім того, необхідно звернути увагу на те, що міжнародні стандарти у сфері судочинства наголошують на необхідності дотримання обов'язку держави забезпечити незалежність судової влади, зокрема і під час оцінювання суддів.

- Надання новим суб'єктам права ініціювання дисциплінарного провадження стосовно суддів – НАЗК та ГРД та запровадження відкритого в режимі реального часу транслявання дисциплінарного розгляду справ щодо суддів – ставить під загрозу незалежність судової влади та може використовуватися з метою спроб тиску на суддів.

- Введення механізму перевірки законності походження майна судді та його близьких осіб та підстави звільнення судді, які не виконали обов'язок довести законність походження такого майна, суперечить Конституції України та Закону України «Про судоустрій та статус суддів» щодо підстав звільнення суддів з посади.

- Впровадження механізму, який передбачає, що адміністративні посади у судах кожен суддя суду обіймає протягом нетривалого строку по черзі, суперечить ст. 20 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» щодо порядку обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад та загальним нормам суддівського самоуправління щодо вільного волевиявлення суддів стосовно обрання на адміністративну посаду.

- Встановлення касаційного перегляду судових рішень у справах про високопосадову корупцію лише суддями, які дібрані із залученням Громадської ради міжнародних експертів, призведе до неможливості касаційного перегляду таких справ та чергового конкурсу до Верховного Суду.

- Реформування антикорупційної політики та стратегії має базуватися на принципах Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції.

Зокрема, саме у відповідності до вказаної Конвенції Україною було прийнято Закон України «Про запобігання корупції» та внесено численні зміни до нього.

Конвенцією взято до уваги принципи належного управління державними справами й державним майном, справедливості, відповідальності й рівності перед законом і необхідність забезпечити добропорядність, а також сприяння формуванню культури неприйнятності корупції.

Проте, заходи щодо судових органів та прокуратури виокремлені у етапі 11 вказаної Конвенції, згідно з якою, ураховуючи незалежність судової влади та її вирішальну роль в боротьбі з корупцією, кожна Держава-учасниця, відповідно до основоположних принципів своєї правової системи й без шкоди для незалежності судових органів, вживає заходів стосовно зміцнення чесності й непідкупності представників судової влади та запобігання будь-якій можливості для корупції серед них.

Чисельні приписи міжнародних актів у сфері судочинства закріплюють положення щодо незалежності суддів. Зокрема, відповідно до Монреальської універсальної декларації про незалежність правосуддя 1983 року, судді, як особи, є вільними та зобов'язані приймати безсторонні рішення згідно з власною оцінкою фактів і знанням права, без будь-яких обмежень, впливів, спонук, примусів, загроз або втручання, прямих або непрямих, з будь-якого боку і з будь-яких причин.

Незалежність і неупередженість судових органів особливо важливі для захисту прав людини з огляду те, що реалізація всіх інших прав в першу чергу залежить від належного здійснення судочинства.

Важливою умовою для неупередженого судочинства є незалежність судді, що відповідає вимогам закону. Вона є неподільною. Будь-які інституції чи органи влади як на національному, так і на міжнародному рівні, повинні поважати, захищати та охороняти цю незалежність, що передбачено ч. 2 ст. 1 Загальної (Універсальної) хартії суддів, ухваленої Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів 17.11.1999.

Незалежність суддів гарантується незалежністю судової влади загалом. Це є основним принципом верховенства права. Виконавча та законодавча влада повинні гарантувати незалежність суддів і утримуватися від дій, які можуть підірвати незалежність судової влади або довіру суспільства до неї, що закріплено у Рекомендації CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи 17.11.2010.

Згідно з п.п.1, 2 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями №№ 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29.11.1985 та 13.12.1985, незалежність судових органів гарантується державою та закріплюється в конституції або законах країни. Усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових

органів та дотримуватися її. Судові органи вирішують передані їм справи безсторонньо, на основі фактів та відповідно до закону, без будь-яких обмежень, неправомірного впливу, спонукань, тиску, погроз або прямого чи непрямого втручання з будь-якого боку і хоч би з яких причин.

Метою забезпечення незалежності судової влади є гарантування кожній особі основоположного права на розгляд справи справедливим судом тільки на законній підставі та без будь-якого стороннього впливу (ст.6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

Незалежність судової влади є головною умовою забезпечення верховенства права, ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, юридичних осіб, інтересів суспільства й держави.

Підсумовуючи, можна зазначити, що очікуваними результатами Стратегії щодо судової влади фактично запроваджуються конкретні зміни у порядку судоустрою, розподілі повноважень органів суддівського врядування та самоврядування, і є неприпустимими в силу Конституції України, створює реальну загрозу незалежності та не відноситься до повноважень НАЗК.

Враховуючи зазначене, запропонований проект Антикорупційної стратегії ставить під загрозу незалежність судової влади, а отже не може створювати основу для подальшого розвитку антикорупційного законодавства, та потребує суттєвого доопрацювання.

З повагою

**Голова Господарського суду
Київської області**

(підпис)

П.В. Горбасенко